

WIJ **B**EATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

No. 89.031579

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 23 februari 1990, nr. FBA88/133/11, directoraat-generaal Openbaar Bestuur;

Gelezen het verzoek van het dagelijks bestuur van het waterschap De Agger, gevestigd te Hoogerheide, van 14 december 1989, tot verlening van een wapen aan dit waterschap;

G e l e t o p het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, nr. 32, en het Koninklijk besluit van 23 april 1919, Stb. 181;

Gezien het advies van de Hoge Raad van Adel;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Aan het waterschap De Agger een wapen te verlenen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:

In zilver vijf golvende dwarsbalken van sinopel; in een hartschild van goud een lelie van sabel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.

Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

's-Gravenhage, 14 maart 1990

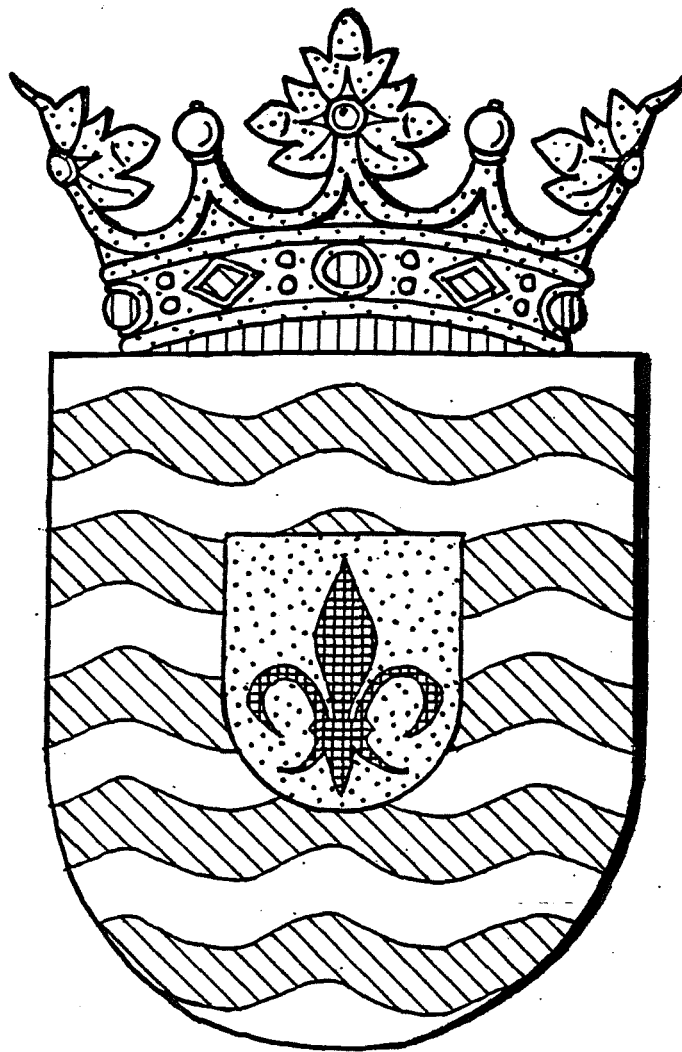
(get.) B E A T R I X

MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

(get.) C.I. DALES

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
HET HOOFD ALGEMENE SECRETARIE VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

M. J. J. van Gruijthuisen

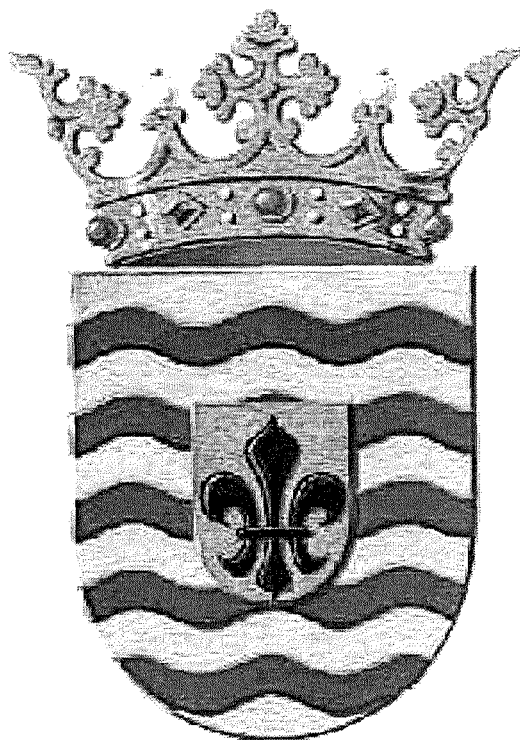

De Agger

Inventaris Waterschap De Agger

(1924) 1988-1995

Drs. Y.E. Kortlever

Bergen op Zoom 2001

INLEIDING

Totstandkoming van het waterschap

De Agger

Het waterschap De Agger werd opgericht op 1 januari 1988 onder gelijktijdige opheffing van de volgende elf waterschappen: Augusta, De Caterspolder gemeen met de van den Eijndenpolder, De van der Duijnsolder, Nieuw-Hinkelenoord gemeen met Hoogerwerf, De Noordkil van Ossendrecht, De Noordpolder onder Ossendrecht, De Prins Karelpolder, De Vijdpolder, De Zoom, De Zuidpolder onder Ossendrecht en De Zuidpolder van Woensdrecht gemeen met Oud-Hinkelenoord. Buiten waterschapsverband gelegen gebieden, zoals de Nieuwe Zuidpolder onder Ossendrecht, de Bergse Plaat en de Molenplaat en onder Putte, werden in het nieuwe waterschap opgenomen.

Het waterschapsgebied omvatte (gedeelten van) de gemeenten Bergen op Zoom, Halsteren, Huybergen, Ossendrecht, Putte, Woensdrecht en Wouw en kende een totale oppervlakte van circa 14.500 ha.

Het beheersgebied van De Agger kan worden onderverdeeld in de hoger gelegen zandgronden in het noorden, oosten en zuiden en de lager gelegen klei- en zavelgronden in het westen. De grens tussen de twee typen gronden wordt gevormd door de Brabantse Wal, met aan de voet daarvan kleigronden op veen of op zand. De Brabantse Wal bestaat uit dekzand; het zandgebied oostelijk hiervan behoort tot het stuifzandgebied.

De naam van het waterschap is ontleend aan de oude scheldetak de Agger.

Taken en bestuur van het waterschap

Het waterschap kende als taak het bevorderen van een goede waterbeheersing in het gebied (waterkwantiteitsbeheer) en tot 1 januari 1993 het wegenbeheer. Het hoogheemraadschap West-Brabant was in het gehele waterschapsgebied belast met het waterkwaliteitsbeheer en met betrekking tot een deel van het poldergebied met het waterkeringsbeheer.

Het algemeen bestuur (vergadering van hoofdingelanden genaamd) bestond uit de voorzitter en 25 hoofdingelanden. Van de hoofdingelanden vertegenwoordigden er 18 de belangen van de eigenaren van de ongebouwde eigendommen (gronden) en 7 de belangen van de eigenaren van de gebouwde eigendommen (opstallen). De hoofdingelanden ongebouwd werden via directe verkiezingen gekozen door en uit de stemgerechtigde ingelanden. De hoofdingelanden die het gebouwde vertegenwoordigden werden na open kandidaatstelling benoemd door de gemeenteraden van de inliggende gemeenten (indirecte verkiezingen). Het dagelijks bestuur bestond uit de voorzitter en vijf leden. De voorzitter werd door de Kroon benoemd. De andere leden van het dagelijks bestuur werden door en uit de hoofdingelanden benoemd. Vier leden van het dagelijks bestuur werden gekozen door de hoofdingelanden ongebouwd; het vijfde bestuurslid vertegenwoordigde de gebouwde eigendommen.

De eerste voorzitter van het waterschap was P.C.F van Meir uit Ossendrecht (tot oktober 1992). Zijn opvolger was de heer P.M.L. Franken uit Bergen op Zoom. Vanaf de start van het waterschap tot mei 1990 was de heer W.J.M. Jacobs voorlopig secretaris. De bestuurlijke en administratieve ondersteuning werd in die periode overigens in parttime-verband verzorgd door een driemanschap. De heer J.W. Hazendonk werd met ingang van 14 mei 1990 door de vergadering van hoofdingelanden tot secretaris-penningmeester benoemd.

De eerste huisvesting van het waterschap bevond zich in het pand Raadhuisstraat 80 te Hoogerheide; voorjaar 1992 werd een kantoorpand aan de Plesmanlaan 10 te Hoogerheide betrokken.

Activiteiten van het waterschap

De hoofdtaak van het waterschap De Agger was de zorg voor het kwantiteitsbeheer: zorgen voor een juist waterpeil en het beheersen van de hoeveelheid water. Dit peilbeheer geschiedde met behulp van "kunstwerken" (stuwen, sluizen en gemalen). Om de aan- en afvoer van het water te waarborgen werd door het waterschap circa 230 km hoofdwatergangen onderhouden.

In het gebied van het waterschap werden in het noordelijk deel de volgende stroomgebieden onderscheiden:

- de Zoom (5155 ha);
- de Molenbeek (1070 ha);
- de Blaffert (185 ha).

In het zuidelijk deel betreft het de stroomgebieden van de wateren de Putse Rijn, Heipolderloop, Boskeelenloop, Burgerwatergang, Heilooop, Calvense Boschloop en Kooisloot (in totaal 5600 ha).

De afwatering kende de volgende afwateringseenheden: De Zoom, Bergen op Zoom e.o., de Augustapolder, de Blaffert, de polders en de hoge zandgronden en binnen het waterschap gelegen gronden afwaterend via België.

Een wapen voor het waterschap De Agger

Ingevolge het besluit van Provinciale Staten van Noord-Brabant van 30 oktober 1987, provinciaal blad 1988 nr. 1/88, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 7 januari 1988 nr. 49, is met ingang van 1 januari van dat jaar opgericht het waterschap De Agger. Dit waterschap ligt in de gemeenten Bergen op Zoom, Halsteren, Huijbergen, Ossendrecht, Putte, Woensdrecht en Wouw of gedeelten daarvan en heeft een grootte van ongeveer 14.500 hectaren. Het gebied bestaat in hoofdzaak uit afzonderlijk of in gemeenschap bedijkte polders en uit hogere gronden.

De thans bestaande polders kenden enige voorgangers, bedijkt tijdens vroegere bedijkingsfasen, de eerste in de Middeleeuwen (13e-15e eeuw). Nadat in het jaar 1530-1552 het oostelijk gedeelte van het eiland Zuid-Beveland voor een groot gebied voorgoed werd overstroomd (het Verdronken Land van Zuid-Beveland) zijn in 1570 de polders langs de Brabantse oever, die deel uitmaakten van het Markiezaat van Bergen op Zoom, eveneens onder water komen te liggen en voor een deel onbedijkt gebleven (Verdronken Land van het Markiezaat van Bergen op Zoom).

De tweede bedijkingsfase omvatte de herbedijking van een deel van de polders langs de Brabantse oever onder Woensdrecht (1651), Ossendrecht en Hoogerheide (1652). Deze polders, beide Neerland genaamd, bestonden niet lang : bij een stormvloed in 1683 gingen zij verloren.

Een nieuwe herbedijking vond plaats tijdens de volgende, derde bedijkingsfase, globaal tussen 1685 en 1861. Daarbij overschreed men een verlande Scheldearm, die naar de (vroeger Zeeuwse) ambachtsheerlijkheid en parochie De Agger heet. Deze waterloop vormt een deel van de overigens verdwenen Middeleeuwse loop van de Schelde, die tot 1807 met de grens tussen Brabant en Zeeland samenviel. Dit deel van de Schelde liep globaal tussen Zandvliet en Bergen op Zoom. De Soevereine Vorst, later koning, Willem I bevestigde in 1814 de door koning Lodewijk Napoleon in 1807 vastgestelde grens.

Voortaan hoorde het gebied Agger, toen genoemd naar de eveneens verdwenen ambachtsheerlijkheid Hinkelenoord onder de gemeente Woensdrecht, provincie Noord-Brabant. De grens is in 1872 opnieuw veranderd, waardoor een deel van Agger c.a. werd gevoegd bij de gemeente Rilland-Bath, provincie Zeeland. De geografische toestand is ingrijpend gewijzigd door de aanleg van de in 1975 voltooide Schelde-Rijnverbinding. Het gebied tussen Zuid-Beveland en de grens met Noord-Brabant is sindsdien van het overige Zeeland is gescheiden. Een nieuwe grenswijziging kwam tot dusverre echter niet tot stand.

De organisatie van waterschappen in het gebied van De Agger kwam voor een groot deel in de vorige eeuw tot stand door het omzetten van de bestaande regelingen in moderne waterschapsreglementen. Het waterbouwkundig beheer van de polders is begonnen bij hun bedijking; de hogere gronden werden in 1947 daarbij betrokken. Een gezamenlijke regeling van dit beheer was jarenlang een punt van discussie tussen beide provinciale besturen, maar kwam uiteindelijk niet tot stand. De concentratie in het waterschap De Agger bleef uiteindelijk tot het Noord-Brabantse deel van de polders beperkt. waterschap werd. Twee polders, de Dames- en de Hoogerwaardpolder, bleven interprovinciaal. Het nieuwe waterschap de Agger is ontstaan door samenvoeging van elf, bij bovengemeld besluit opgeheven waterschappen.

Geen van de thans samengevoegde waterschappen voerde een wapen. Aan het wapenontwerp ten behoeve van het nieuwe waterschap liggen een aantal overwegingen ten grondslag. Van belang werden geacht de staatkundige situatie, gekenmerkt door de enige malen verlegde grens tussen Noord-Brabant en Zeeland; de waterstaatkundige vorming van het gebied uit vroegere inpolderingen en hoger gelegen land; de structuur van het huidige waterschap, gevormd uit elf voormalige waterschappen en vijf districten omvattend.

Ook het wapen van de voormalige ambachtsheerlijkheid Agger, waaraan het waterschap zijn naam ontleent, diende op een of andere manier te worden gerepresenteerd. Dit wapen bestaat uit een lelie van sabel (zwart) op een gouden schild. In de wapens van de gemeenten aan de Brabantse oever is voor het merendeel het wapen van het geslacht *Glymes* opgenomen. Uit dit geslacht stamden in de vijftiende en zestiende eeuw heren en markiezen van Bergen op Zoom. Het meest kenmerkende onderdeel van hun wapens wordt gevormd door drie zilveren maliën op een veld van sinopel (groen).

Met de aan genoemd onderdeel van het wapen van *Glymes* ontleende kleuren sinopel en zilver worden in het nieuwe wapen de vijf districten van het waterschap door middel van golvende dwarsbalken aangeduid. De daardoor ontstane elf delen van het schild herinneren aan de elf voormalige waterschappen. Het wapen van de vroegere ambachtsheerlijkheid Agger vormt het hartschild. De kroon is de voor waterschappen gebruikelijke van drie bladeren en twee parels.

Bij Koninklijk Besluit van 14 maart 1990, No. 89.031579, is aan het waterschap De Agger derhalve het volgende wapen verleend:

"In zilver vijf golvende dwarsbalken van sinopel; in een hartschild van goud een lelie van sabel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels".

W.A. van Ham.

W.A. van Ham
p/a postbus 35
4600AA Bergen op Zoom

Bergen op Zoom, 19 september 1989

Zeer geachte heer Jacobs,

Hierbij doe ik u toekomen een aantal ontwerpen voor een wapen voor het waterschap De Agger.

Nadat uw bestuur een keuze heeft gemaakt, zal ik het gekozen ontwerp aan de Hoge Raad van Adel zenden t.b.v. een preadvies.

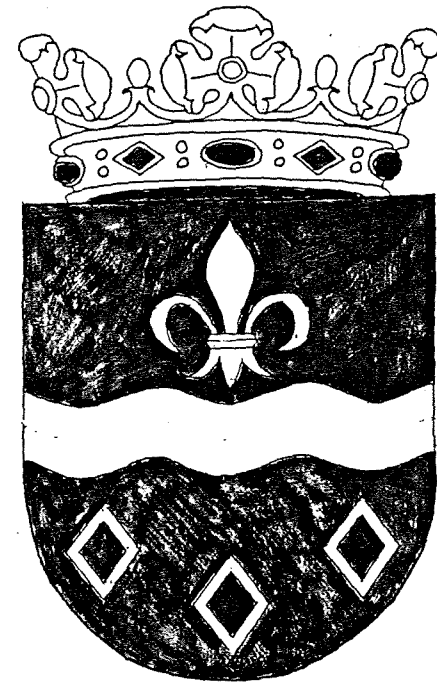
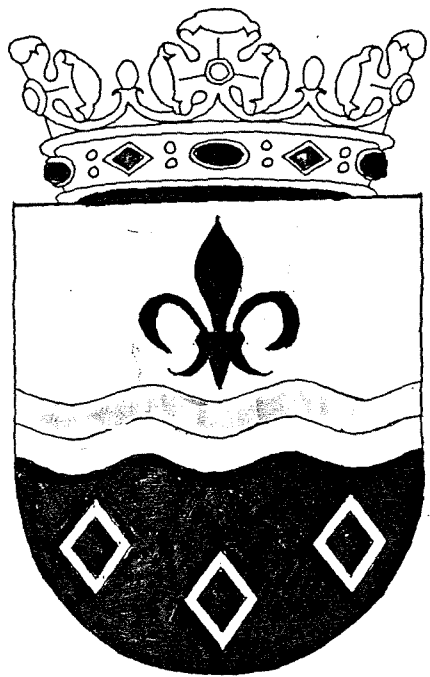
Het advies van de Hoge Raad zal door mij na ontvangst zo spoedig mogelijk aan u worden medegedeeld, waarbij ik een ontwerp-besluit en een concept-verzoekschrift aan de Kroon zal insluiten.

Indien nodig ben ik gaarne tot verdere (mondelijke) toelichting bereid.

Uw berichten afwachtend, met de meeste hoogachting,

(W.A. van Ham).

*de heer W. Jacobs
Handelens Kruis 8
4635 BJ Huijbergen*

Een wapen voor het Waterschap De Agger

Het waterschap

Ingevolge het besluit van Provinciale Staten van Noord-Brabant van 30 oktober 1987, provinciaal blad 1988, Nr. 1/88, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 7 januari 1988, nr.49, is met ingang van 1 januari van dat jaar opgericht het waterschap De Agger.

Dit waterschap ligt in de gemeenten Bergen op Zoom, Halsteren, Huijbergen, Ossendrecht, Putte, Woensdrecht en Wouw of gedeelten daarvan en heeft een grootte van ongeveer 14.500 hectaren.

Het waterschap is ontstaan door samenvoeging van 11, bij gemeld besluit opgeheven waterschappen. Daarvan waren er 9 gevormd uit 12, voorheen zelfstandig beheerde polders, in de zeventiende tot en met twintigste eeuw bedijkt langs de geologische terrasrand van Noord-Brabant, globaal gelegen tussen Halsteren en Putte.

Het waterschap is verdeeld in vijf districten, genummerd I tot en met V.

Geschiedenis

Het waterschap bestaat in hoofdzaak uit afzonderlijk of in gemeenschap bedijkte polders en uit hogere gronden. Het waterbouwkundig beheer van de polders is begonnen op het tijdstip van het gereedkomen van hun bedijkingen; de hogere gronden kregen pas in deze eeuw een dergelijk beheer.

De thans bestaande polders kenden enige voorgangers, bedijkt tijdens vroegere bedijkingsfasen.

Voor de eerste, middeleeuwse, bedijkingsfase (13e - 15e eeuw) was van belang de staatkundige scheiding tussen Noord-Brabant en Zeeland, die samenviel met de verdwenen loop van de Schelde, globaal tussen Zandvliet en Bergen op Zoom. Een deel van deze rivierloop heette de Agger, waarvan een verland gedeelte nog de grens vormt tussen de gemeenten Ossendrecht en Woensdrecht. Nadat in het jaar 1530 het oostelijk gedeelte van het eiland Zuid-Beveland voor een groot gebied voorgoed werd overstroomd (het Verdronken Land van Zuid-Beveland) bleef een restgebied over, waarop de ambachtsheerlijkheden en parochies Agger, Bath en Hinkelenoord waren gelegen. Dit eilandje is echter in 1552 eveneens overstroomd en nadien partieel herbedijkt. Het huidige dorp Bath ligt niet ter plaatse van zijn middeleeuwse voorganger. De eveneens bij genoemde stormvloeden geteisterde polders langs de Brabantse oever, waaronder de heerlijkheid en parochie Hildernisse, maakten deel uit van het Markiezaat van Bergen op Zoom. Zij zijn in 1570 overstroomd en voor een deel voortaan onbedijkt gebleven (Verdronken Land van het Markiezaat van Bergen op Zoom). Het dorp Hildernisse lag ten zuidwesten van Bergen op Zoom en ten noordwesten van Woensdrecht. De boerderij van die naam op de Brabantse oever ligt niet ter plaatse van het Middeleeuwse dorp.

De tweede bedijkingsfase omvatte de herbedijking van de landen langs de Brabantse oever onder Woensdrecht (1651), Ossendrecht en Hoogerheide (1652). Deze polders, beide Neerland genaamd, bestonden niet lang : bij een stormvloed in 1683 gingen

zij verloren; delen werden herwonnen tijdens de volgende bedijkingsfase.

Deze derde bedijkingsfase omvatte allereerst een herwinning van het in 1683 verloren gebied. Daarbij werd voor het eerst, danks zij het verlanden van de Agger, een deel van het voormalige Zeeuwse eiland Agger c.a. begrepen. De gronden daarvan waren in handen gekomen van een consortium, dat zich "ambachtsportionarissen in de ambachtsheerlijkheid van den Grooten en Kleijnen Agger, Hinkelenoord en onderhoorige polders" noemde. Vandaar de naam van de nieuwe polder "De Zuidpolder van Woensdrecht gemeen met Oud Hinkelenoord". Deze naam is historisch gezien minder verantwoord, omdat de verdronken ambachtsheerlijkheid en parochie Hinkelenoord buiten het gebied van deze polder was gelegen. De naam Agger zou meer toepasselijk zijn geweest.

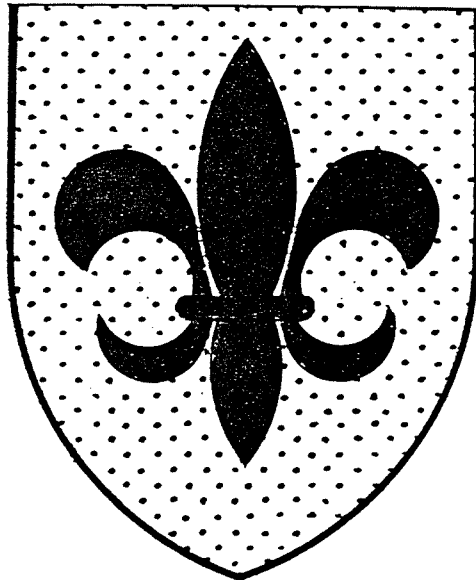
Het deel van de slikken ten westen van de deels verlande rivierarm bleef onder Zeeland behoren tot 1807, toen het bij het toenmalige gewest Brabant werd gevoegd. De Soevereine Vorst, later koning, Willem I bevestigde deze grenswijziging in 1814; voortaan hoorde Hinkelenoord (alias Agger) bij de gemeente Woensdrecht.

Aldus kan een overzicht worden gegeven van de polders met hun bedijkingsjaren :

1 Zuidpolder van Woensdrecht, gemeen met Oud Hinkelenoord	1685
2 Noordpolder van Ossendrecht	1685
3 Prins Carelpolder	1728
4 Zuidpolder van Ossendrecht	1741
5 Theodoruspolder *	1786
6 Augustapolder *	1787
7 Nieuw Hinkelenoord	1801
8 Nieuwe Zuidpolder	1806
9 Vijdtpolder	1860
10 Geertruidapolder *	1860
11 Caterspolder, gemeen met de Van den Eijndepolder	1861
12 Van der Duijnsolder	1861

In dit overzicht zijn niet begrepen enige op de grens van Ossendrecht met Zandvliet (België) gelegen gebiedsstroken, drooggevallen bij de bedijking van de Kabeljauwpolder (1768) en de Grenspolder (1892). De met een * aangegeven polders lagen in de nabijheid van de vesting Bergen op Zoom en zijn historisch gezien niet met het merendeel van de genoemde polders verbonden.

Van belang voor dit gebied was de aanleg van de spoorwegdam (Kreekrakdam) in 1867. Een verdere bedijking van de "Slikken van Hinkelenoord", nog onder de gemeente Woensdrecht gelegen, scheen waarschijnlijk. Deze inpolderingen kwamen echter pas tot stand, nadat de slikken in 1871 door een grenswijziging weer bij Zeeland waren gevoegd. Van de vijf nadien tot stand gekomen polders zijn er twee interprovinciaal, namelijk de Damespolder (1885) en de Hoogerwaardpolder (1911). Deze bedijkingen zijn niet bij het nieuwgevormde waterschap De Agger gevoegd.

Wapen van de ambachts-
heerlijkheid A g g e r

Zegel van de schepenbank
van H i l d e r n i s s e

De organisatie van waterschappen in het gebied van De Agger kwam voor een groot deel in de vorige eeuw tot stand door het omzetten van de bestaande regelingen in moderne waterschapsreglementen. Het hoger gelegen land werd onder waterschapsverband gebracht door het uitbreiden van het gebied van de Augustapolder tot het waterschap Augusta en door het vormen van de waterschap-penn De Zoom en de Noordkil van Ossendrecht in 1947. De Noordkil was een overkoepelend waterschap, dat naast het hoge land ook vier toen nog zelfstandig gebleven polders omvatte.

Van belang voor de waterstaatkundige toestand is de in 1975 voltooide Schelde-Rijnverbinding, waardoor het gebied tussen Zuid-Beveland en de grens met Noord-Brabant van het overige Zeeland is gescheiden. Een nieuwe grenswijziging kwam tot dusverre echter niet tot stand.

Het wapenontwerp

Geen van de samengevoegde waterschappen voerde een wapen. Voor een wapenontwerp ten behoeve van het nieuwe waterschap zijn een aantal feiten van belang :

- De staatkundige situatie, gekenmerkt door de enige malen verlegde grens tussen Noord-Brabant en Zeeland ;
 - De waterstaatkundige vorming van het gebied uit vroegere inpolderingen en hoger gelegen land;
 - De structuur van het huidige waterschap, dat vijf districten omvat, gevormd uit elf voormalige waterschappen.
- Van belang voor de geschiedenis zijn de wapens van de voormalige (ambachts)heerlijkheden en parochies Agger (onder Zeeland) en Hildernisse (onder Brabant).

De ambachtsheerlijkheid Agger voerde een wapen, bestaande uit een lelie van sabel (zwart) op een gouden schild.

De schepenen van de heerlijkheid Hildernisse voerden een zegel, waarop de parochieheilige Sint Gertrudis het wapen van de heren en markiezen van Bergen op Zoom uit het huis Glymes vasthield. Dit wapen is mede van belang voor de gemeenten in het hoger gelegen gebied, die tot het voormalige Markiezaat van Bergen op Zoom behoorden. Het maakt deel uit van de gemeentewapens van Halsteren, Ossendrecht, Woensdrecht en Wouw. Daarom zijn de volgende ontwerpen gemaakt :

1. Dit ontwerp sluit ten nauwste aan bij de wapens van de aangrenzende waterschappen in Westelijk Noord-Brabant. Bovenaan is de lelie van Agger opgenomen; beneden drie maliën uit het wapen van Glymes. Om aan te duiden, dat het wapen dat van een waterschap is, worden beide bestanddelen gescheiden door een golvende dwarsbalk, die om esthetische redenen verdubbeld is van blauw en zilver (Zeeland).

2. Dit ontwerp gaat van de zelfde elementen uit als het eerstgenoemde. Om esthetische redenen is de kleurstelling sinopel (groen) en zilver ook op het deel met de lelie toegepast. De golvende dwarsbalk kan thans geheel zilver worden gekleurd.

3. Dit ontwerp vertoont in hoofdzaak vijf golvende, zilveren dwarsbalken op sinopel (groen). Hiermee worden de vijf districten aangeduid. Door de afwisselende kleuren sinopel en zilver ontstaat een verdeling in elf delen, die aan de voormalige waterschappen herinnert. Het wapen van Agger, mede van belang voor de naam van het waterschap, vormt het hartschild.

Aan de ontworpen wapens is de voor waterschappen gebruikelijke kroon van drie bladeren en twee parels toegevoegd.

170989 WvH

H: Agger

W.A. van Ham
p/a postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom

Bergen op Zoom, 17 oktober 1989.

Hooggeacht College,

Het dagelijks bestuur van het waterschap *De Agger* heeft mij verzocht, uw prae-advies te vragen inzake een aan dit waterschap te verlenen wapen.

Naar aanleiding van enige ontwerpen mijnerzijds heeft het bestuur de voorkeur uitgesproken voor het wapen, in bijgaand rapport genoemd onder nr. 1. Er zijn door mij enige alternatieven aangevoerd, die meer aansluiting vinden bij de door andere waterschappen in deze streek gevoerde wapens. Ik meen ook deze aan u te mogen voorleggen.

Persoonlijk vind ik het uitgekozen ontwerp bijzonder apart en indien er in den lande geen daarop gelijkend wapen bestaat, zeker aan te bevelen. Het hartschild van de ambachtsheerlijkheid Agger geeft daaraan zeker een eigen karakter.

Uw adviezen gaarne tegemoet ziende, met verschuldigde hoogachting,

(W.A. van Ham).

HOGE RAAD VAN ADEL

No. 89/337-22

2500 GK 'S-GRAVENHAGE, 14 november 1989

Onderwerp: Wapen waterschap
De Agger

POSTBUS 30436
BEZOEKADRES: NASSAULAAN 18
TEL. 070-614281; GIRO 1768105

Bijlagen:

In antwoord op Uw brief van 17 oktober 1989 heeft de Hoge Raad van Adel de eer U het volgende mede te delen.

De Raad deelt Uw mening dat ontwerp 1 het beste geschikt is om het nieuwe waterschap te representeren, hoewel de symboliek van de vijf samenstellende delen van het waterschap misschien beter tot uitdrukking zou komen door het groen en het zilver te verwisselen. Hierdoor zou er een zilveren veld met vijf groene golvende dwarsbalken ontstaan.

Het wapen kan worden aangevraagd volgens de bepalingen van bijgaand Koninklijk besluit.

DE HOGE RAAD VAN ADEL,

VOORZITTER,

SECRETARIS.

Weledelgestrengte Heer
W. A. van Ham
p/a postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom

W.A. van Ham
p/a postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom

Bergen op Zoom, 21 november 1989

Geacht Bestuur,

Hierbij gaat een fotokopie van het advies van de Hoge Raad van Adel betreffende een aan uw waterschap te verlenen wapen.

Naar aanleiding daarvan doe ik u de bladzijden toekomen, die gewijzigd dienen te worden in het rapport voor het wapen van uw waterschap. Tevens doe ik een model-besluit voor het wapen, alsmede een modelverzoekschrift, aan H.M. de Koningin te richten, insluiten.

Hoewel de voorkeur van de Hoge Raad van Adel uitgaat naar een verwisseling van de kleuren groen en zilver, meen ik uw college eraan te mogen herinneren, dat het waterschap autonoom is in de beslissingen dienaangaande en Hare Majesteit eventueel kan verzoeken, het wapen volgens het door u aangenomen model (nr. I uit het oude rapport) te willen verlenen. In dat geval zal ik u gaarne een gewijzigd verzoekschrift doen toekomen.

Aan H.M. dienen dus te worden gezonden :

- a) het verzoekschrift ;
- b) een afschrift van uw besluit ;
- c) een tekening van het wapen (gaat hierbij).

Van uw besluit ontvang ik gaarne t.z.t. een afschrift ten behoeve van mijn documentatie.

Met de meeste hoogachting en gaarne verder tot uw dienst,

(W.A. van Ham).

Het Dagelijks Bestuur van het waterschap De Agger ;

overwegende, dat het voor het bestuur en de administratie noodzakelijk is, dat het waterschap beschikt over een krachtens Koninklijk Besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181, verleend wapen ;

gezien het daartoe opgesteld rapport, waarbij gebruik is gemaakt van een prae-advies van de Hoge Raad van Adel te 's-Gravenhage ; gelet op de bepalingen in de waterstaatswet en op artikel 1 van gemeld Koninklijk Besluit ;

b e s l u i t :

aan Hare Majesteit de Koningin te verzoeken aan dit waterschap een wapen te verlenen, waarvan de omschrijving luidt als volgt :
In zilver vijf golvende dwarsbalken van sinopel; in een gouden hartschild een lelie van sabel.
Het schild gedekt met een kroon van goud van drie bladeren en twee parels ;

een en ander overeenkomstig een bij dit besluit behorende tekening.

Aldus besloten in de bestuursvergadering van

Het bestuur voornoemd,

Het ontwerp vertoont in hoofdzaak vijf golvende, groene dwarsbalken op een veld van zilver. Hiermee worden de vijf districten aangeduid. Door de afwisselende kleuren zilver en groen ontstaat een verdeling in elf delen, die aan de voormalige waterschappen herinnert. Het wapen van Agger, mede van belang voor de naam van het waterschap, vormt het hartschild. Aan het wapen is de voor waterschappen gebruikelijke kroon van drie bladeren en twee parels toegevoegd.

19111989 WvH

H: Agger

Aan Hare Majesteit de
Koningin der Nederlanden
te 's-Gravenhage.

Mevrouw,

Geeft met verschuldigde eerbied te kennen : het Dagelijks Bestuur van het Waterschap De Agger, gevestigd te Huijbergen :

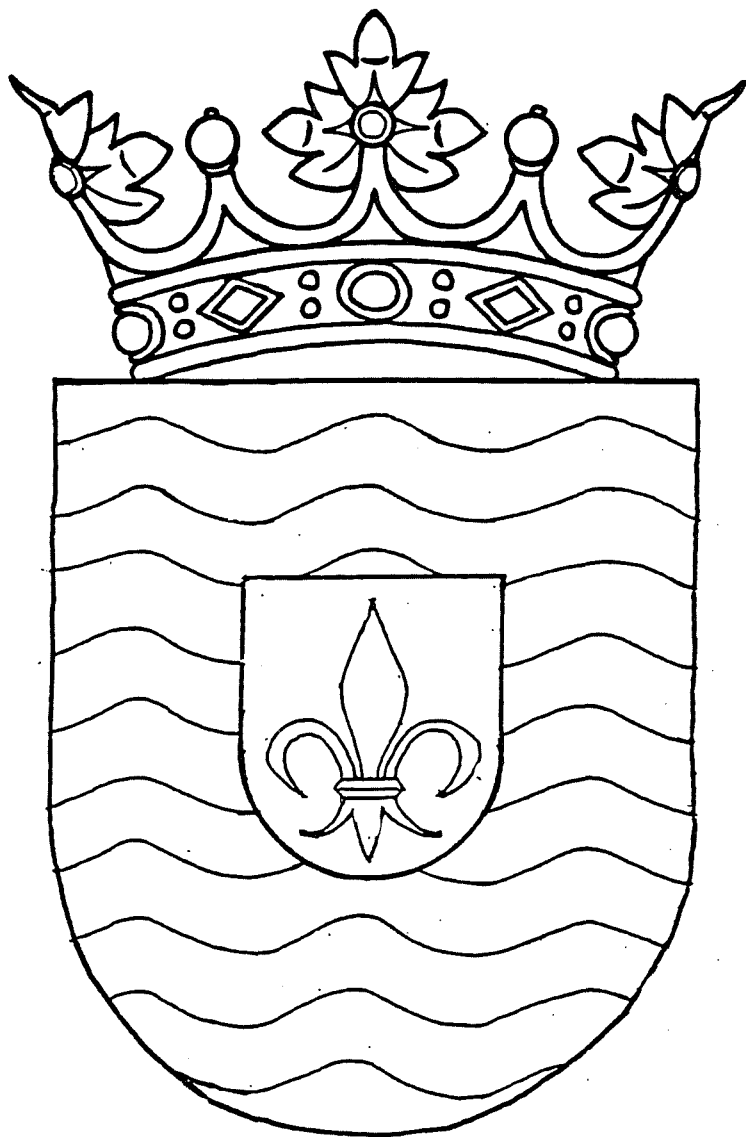
Dat het Waterschap is opgericht ingevolge het besluit van Provinciale Staten van Noord-Brabant van 12 december 1986, nr.175/87, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 25 augustus 1987, nr.35, met inwerkingtreding van 1 januari 1988.

Dat het bestuur in zijn vergadering van heeft besloten Uwe Majesteit te verzoeken, aan dit Waterschap een wapen te verlenen, een en ander overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181, zoals dit is aangevuld bij Koninklijk Besluit van 21 oktober 1977, Staatsblad 605 ;

Redenen waarom meergemeld bestuur U eerbiedig deze verlening moge verzoeken, conform het hierbij overgelegde besluit met bijbehorende tekening.

Bijgesloten hebben wij de eer Uwe Majesteit nog te doen toekomen een dienaangaande opgesteld rapport, waarbij gebruik is gemaakt van een schrijven van de Hoge Raad van Adel te 's-Gravenhage betreffende dit voorgestelde ontwerp.

Het Dagelijks Bestuur voornoemd,

Het wapen van het waterschap De Agger

Ingevolge het besluit van Provinciale Staten van Noord-Brabant van 30 oktober 1987, provinciaal blad 1988 nr. 1/88, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 7 januari 1988 nr. 49, is met ingang van 1 januari van dat jaar opgericht het waterschap De Agger. Dit waterschap ligt in de gemeenten Bergen op Zoom, Halsteren, Huijbergen, Ossendrecht, Putte, Woensdrecht en Wouw of gedeel-

ten daarvan en heeft een grootte van ongeveer 14.500 hectaren. Het gebied bestaat in hoofdzaak uit afzonderlijk of in gemeenschap bedijkte polders en uit hogere gronden.

De thans bestaande polders kenden enige voorgangers, bedijkt tijdens vroegere bedijkingsfasen, de eerste in de Middeleeuwen (13de-15de eeuw). Nadat in het jaar 1530-1552 het oostelijke gedeelte van het eiland Zuid-Beveland voor een groot gebied voorgoed werd overstroomd (het Verdrongen Land van Zuid-Beveland), zijn in 1570 de polders langs de Brabantse oever, die deel uitmaakten van het Markiezaat van Bergen op Zoom, eveneens onder water komen te liggen en voor een deel onbedijkt gebleven (Verdrongen Land van het Markiezaat van Bergen op Zoom).

De tweede bedijkingsfase omvatte de herbedijking van een deel van de polders langs de Brabantse oever onder Woensdrecht (1651), Ossendrecht en Hoogerheide (1652). Deze polders, beide Neerland genaamd, bestonden niet lang: bij een stormvloed in 1683 gingen zij verloren.

Een nieuwe herbedijking vond plaats tijdens de volgende, derde bedijkingsfase, globaal tussen 1685 en 1861. Daarbij overschreed men een verland Scheldearm, die naar de (vroeger Zeeuwse) ambachtsheerlijkheid en parochie De Agger heet. Deze waterloop vormt een deel van de overigens verdwenen Middeleeuwse loop van de Schelde, die tot 1807 met de grens tussen Brabant en Zeeland samenviel. Dit deel van de Schelde liep globaal tussen Zandvliet en Bergen op Zoom. De Soevereine Vorst, later koning, Willem I bevestigde in 1814 de door koning Lodewijk Napoleon in 1807 vastgestelde grens.

Voortaan hoorde het gebied Agger, toen genoemd naar de eveneens verdwenen ambachtsheerlijkheid Hinkelenoord onder de gemeente Woensdrecht, provincie Noord-Brabant. De grens is in 1872 opnieuw veranderd, waardoor een deel van Agger c.a. werd gevoegd bij de gemeente Rilland-Bath, provincie Zeeland. De geografische toestand is ingrijpend gewijzigd door de aanleg van de in 1975 voltooide Schelde-Rijnverbinding. Het gebied tussen Zuid-Beveland en de grens met Noord-Brabant is sindsdien van het overige Zeeland gescheiden. Een nieuwe grenswijziging kwam tot dusverre echter niet tot stand.

De organisatie van waterschappen in het gebied van De Agger kwam voor een groot deel in de vorige eeuw tot stand door het omzetten van de bestaande regelingen in moderne waterschapsreglementen. Het waterbouwkundige beheer van de polders is begonnen bij hun bedijking; de hogere gronden werden in 1947 daarbij betrokken. Een gezamenlijke regeling van dit beheer was jarenlang een punt van discussie tussen beide provinciale besturen, maar kwam uiteindelijk niet tot stand. De concentratie in het waterschap De Agger bleef uiteindelijk tot het Noord-Brabantse deel van de polders beperkt. Twee polders, de Dames- en de Hoogerwaardpolder, bleven interprovinciaal. Het nieuwe waterschap De Agger is ontstaan door samenvoeging van elf, bij bovengemeld besluit opgeheven waterschappen.

Geen van de thans samengevoegde waterschappen voerde een wapen. Aan het wapenontwerp ten behoeve van het nieuwe waterschap liggen een aantal overwegingen ten grondslag. Van belang werd geacht de staatkundige situatie, gekenmerkt door de enige malen verlegde grens tussen Noord-Brabant en Zeeland; de waterstaatkundige vorming van het gebied uit vroegere inpolde- ringen en hoger gelegen land; de structuur van het huidige waterschap, gevormd uit elf voormalige waterschappen en vijf districten omvattend.

Ook het wapen van de voormalige ambachtsheerlijkheid Agger, waaraan het waterschap zijn naam ontleent, diende op een of andere manier te worden gerepresenteerd. Dit wapen bestaat uit een lelie van sable (zwart) op een gouden veld. In de wapens van de gemeenten aan de Brabantse oever is voor het merendeel het wapen van het geslacht *Glymes* opgenomen. Uit dit geslacht stamden in de 15de en 16de eeuw heren en markiezen van Bergen op Zoom. Het meest kenmerkende onderdeel van hun wapens wordt gevormd door drie zilveren maliën op een veld van sinopel (groen).

Met de aan genoemd onderdeel van het wapen van *Glymes* ontleende kleuren sinopel en zilver worden in het nieuwe wapen de vijf districten van het waterschap door middel van golvende dwarsbalken aangeduid. De daardoor ontstane elf delen van het schild herinneren aan de elf voormalige waterschappen. Het wapen van de vroegere ambachtsheerlijkheid Agger vormt het hartschild. De kroon is de voor waterschappen gebruikelijke van drie bladeren en twee parels.

Bij Koninklijk Besluit van 14 maart 1990, No. 89.031579, is aan het waterschap De Agger derhalve het volgende wapen verleend:

"In zilver vijf golvende dwarsbalken van sinopel; in een hartschild van goud een lelie van sable. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels".

W. A. VAN HAM